

11 דצמבר 2017

כ"ג כסלו, תשע"ח

עמדת שדולת הנשים בנושא: פקודת השירות המשותף לנשים וגברים בצה"ל

מוגש לועדה לקידום מעמד האישה ושוויון מגדרי לקראת דיון בנושא ביום 12.12.17

שדולת הנשים בישראל מברכת על הדיון בנושא פקודת השירות המשותף לנשים וגברים בצה"ל. אנו מבקשות להביע את עמדתנו בנושא לאור ההשלכות הרבות שיש לאופן יישום הפקודה על מעמדן של נשים בישראל.

1. צה"ל הוא מוסד מרכזי בחברה הישראלית. בהיותו צבא העם אשר השירות בו הוא שירות **חובה**, הוא מהווה "כור היתוך" של אוכלוסיות מגוונות, מתווה נורמות בחברה הישראלית ומשפיע רבות על מסלולי החיים של המשרתות והמשרתים בו גם לאחר השחרור.
2. פקודת השירות המשותף נועדה להביא למיצוי מירבי ומיטבי של כלל הפוטנציאל האנושי בצה"ל, בהתאם לצרכי צה"ל ובהתייחס לנחיצות החיילות והקצינות בחובה ובקבע. ואולם כיום מנוסחת הפקודה מנקודת מבטו של החייל הדתי. הוא הסובייקט והנשים הן האובייקט השונה והאחר שיש לטפל בו ולהחריגו.
3. השוויון בין גברים לנשים בצה"ל מעוגן בדין בישראל. סעיף 6ד(א) לחוק שיווי זכויות האישה, תשי"א-1951 קובע כי: "לכל אישה המועמדת לשירות בכוחות הביטחון, או המשרתת בהם, זכות שווה לזכותו של האיש למלא כל תפקיד, או להיות מוצבת בכל תפקיד; לא יראו פגיעה בזכות זו אם הדבר מתחייב ממהותו או מאופיו של התפקיד", גם סעיף 16א(א) לחוק שירות ביטחון, תשמ"ו-1986 קובע באופן דומה כי: "לכל יוצא צבא אשה זכות שווה לזכותו של יוצא צבא גבר, למלא תפקיד כלשהו בשירות הצבאי". כל סטייה מנורמות השוויון הקבועות בחוק היא **אפליה אסורה**.
4. נוסף על הבעייתיות בניסוח הפקודה עצמה, בידינו מצויות כיום עשרות עדויות על פרשנויות מרחיבות ומעוותות של הפקודה הגורמות לאפליה בניגוד לדיון ופוגעות בפגיעה קשה בעיקרון השוויון. העדויות מוכיחות שלא מדובר ב"מקרים פרטיים", אלא בעניין מבני. שני סוגי הפגיעות אותן זיהינו על פי הפניות המגיעות אלינו הן דרישות צניעות וריקון תפקידים מתוכן/פגיעה בקידום:
  - **צניעות**: לדוג', איסור על לבישת בגדים לבנים, כולל סוויטשרטים ומכנסי טרנינג לבנים, איסור על הורדת חזיה לפני השינה, איסור לבישת מכנסיים עד הברך באימוני ספורט – אלא רק טייץ ועליהם מכנסיים או שרוואלים, איסור על תליית תמונות בחדרי המגורים.
  - **הפרדה**: לדוג', חיילת שלא התקבלה לקורס שהייתה חייבת לעבור על מנת לעשות את תפקידה כראוי כיוון ש"מספיק שיש חייל דתי אחד שיבקש לא לעבור הכשרה יחד עם נשים", מדריכות כושר גופני שתפקידן רוקן מתוכן כיוון שבכל פעם שהיה חייל דתי הן לא העבירו את האימונים ואט אט מצאו עצמן ללא תעסוקה כלל.
5. על מנת למנוע את הפגיעה בנשים בצה"ל ולשמור על ערכי השוויון אנו סבורות כי יש לנקוט בצעדים הבאים:
  - א. אימוץ נקודת מבט לפיה נשים הן סובייקט בעל זכויות וחירויות לא פחות מהחייל הדתי בכלל פקודות צה"ל.
  - ב. קיום הכשרות מקיפות שיבהירו וינחילו את הפקודה ומשמעויותיה לכל מפקד ומפקדת וכן הפעלת דין משמעתי נגד מי שחורג מלשון הפקודה ומרחיב אותה.
  - ג. ביטול מוחלט של האפשרות להחלת הפקודה גם לנגדים וקצינים.
  - ד. הקמת צוות בדיקה שיבדוק את יישום הפקודה בשטח ואיסוף נתונים לגבי השפעת הפקודה. למשל, כמה נשים יש היום לעומת לפני 5 שנים במקצועות כמו מדריכת ירי, מדריכת טנקים או קצינת מבצעים ושלישות.